

Kurs logiki: lekcja 18. Kiedy wypowiedź jest obiektywna, a kiedy subiektywna?

- [Wprowadzenie](#)
- [Animacja](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Kurs logiki: lekcja 18. Kiedy wypowiedź jest obiektywna, a kiedy subiektywna?

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Każda dyskusja składa się z kolejno wygłaszanych stwierdzeń. Wypowiadamy je w celu przekonania do naszych racji. Czy odniosłeś jednak kiedyś wrażenie, że niektóre ze stwierdzeń nadają się do tego lepiej niż inne? Jeżeli ktoś mówi „Czuję, że to jest nieprawda” – to czy takie zdanie nadaje się jako argument w dyskusji? Badacze logiki zauważyli, że w rozmowie dużo lepiej sprawdzają się stwierdzenia obiektywne niż subiektywne.

Twoje cele

- Zrozumiesz różnicę między zdaniami subiektywnymi a obiektywnymi.
- Przyswoisz i nauczysz się stosować kolejną zasadę efektywnej dyskusji.
- Poznasz, czym są „zdania protokolarne” oraz jak się mają do dobrej dyskusji.
- Poćwiczysz przekształcanie wypowiedzi subiektywnych w obiektywne.

Animacja

Polecenie 1

Zapoznaj się z animacją i podaj po trzy przykłady zdań o charakterze obiektywnym i subiektywnym.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D1EMSb90U>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Wypowiedź obiektywna i subiektywna*.

Polecenie 2

Zapisz przykład dialogu, w którym użycie zdań o charakterze subiektywnym czyni niemożliwym przekonanie rozmówcy do swoich racji.

Przeczytaj

Co to jest zdanie o charakterze obiektywnym?

Przez **obiektywność** mamy na myśli sposób konstrukcji zdania. Zdanie obiektywne opisuje tak zwane zewnętrzne i dające się zweryfikować stany rzeczy, a nie nasze subiektywne odczucia.

Przykład 1

Ta pizza jest bardzo smaczna.

Ta pizza ma właściwe proporcje sera do ciasta.

W pierwszym przypadku zdanie jest **subiektywne**. Żeby stwierdzić jego prawdziwość, musielibyśmy ustalić, czy rzeczona pizza faktycznie smakuje osobie wypowiadającej to zdanie. Ponieważ nie potrafimy tego z całą pewnością zweryfikować, skazani jesteśmy na domysły. Drugie zdanie, bez względu na to, czy jest słuszne, czy nie, jest już obiektywne – odwołuje się bowiem do konkretnego obiektywnego kryterium.

Obiektywność zdania najlepiej zdefiniować przez negację subiektywności. Zdanie jest obiektywne, kiedy nie jest subiektywne. Subiektywne zaś jest wtedy, gdy ustalenie jego wartości logicznej jest możliwe wyłącznie na podstawie nie dających się zweryfikować stanów wewnętrznych osoby wypowiadającej zdanie.

Możemy sobie uprościć zadanie rozpoznawania obiektywności lub subiektywności zdania zadając sobie pytanie o to, co trzeba ustalić, żeby sprawdzić jego prawdziwość. Wtedy też zazwyczaj okazuje się, że bardzo wielu ludzi formułuje zdania o konstrukcji zdania obiektywnego, podczas gdy w istocie mają na myśli wypowiedź subiektywną. Jeśli ktoś komunikuje nam na przykład, że pizza jest smaczna, w gruncie rzeczy jedynie niepoprawnie wyraża swój sąd, albowiem powinien powiedzieć:

Przykład 2

Ta pizza mi smakuje.

Albo:

Czuję, że ta pizza jest smaczna.

Jeżeli więc wartość logiczną jakiegoś zdania możemy ocenić tylko sprowadzając je do zdania zaczynającego się od „x lubi...”, „x czuje, że...”, „x wierzy, że...”, „x uważa, że...” to znaczy, że jest to zdanie o charakterze subiektywnym.

Z przedstawionych tu wywodów wyprowadzamy kolejną zasadę rzetelnej dyskusji:

Zasada 18: W trakcie dyskusji staraj się formułować zdania przede wszystkim o charakterze obiektywnym.

W zasadzie powyższej użyliśmy określenia „staraj się”, żeby podkreślić, że granica między subiektywnością a obiektywnością bywa nieostra. Całkowite jej wyrugowanie może się okazać trudne, zaś próba przeprowadzenia radykalnego rozdzielania może okazać się zgubna w skutkach. Przykładem tego jest rewolucja języka, jaką wymarzyli sobie przedstawiciele filozofii neopozytywistycznej z przełomu XIX i XX wieku. Opracowali oni koncepcję **zdań protokolarnych**, postulując, aby we wszelkiej komunikacji, która rości sobie prawo do rzetelności, ograniczyć się tylko do takich zdań. Zdania protokolarne to proste stwierdzenia, które powstają w trakcie protokolowania zapisu eksperymentu naukowego. Są to więc zdania typu:

Przykład 3

Ciecz zielona łączy się z cieczą czerwoną.

Po połączeniu podnosi się temperatura cieczy.

Po 15 sekundach kolor cieczy zmienia się na fioletowy.

Czy każdą sytuację w życiu da się spisać w postaci zdań protokolarnych?

Źródło: Science in HD, dostępny w internecie: unsplash.com, domena publiczna.

Żeby się komunikować, ludzie muszą używać skrótów myślowych, przenośni, opierać na nieprecyzyjnym wrażeniu, konsensusie, umowie – dialog sprowadzający się tylko do zdań

protokolarnych byłyby bardzo długi, żmudny i bezbarwny. Wyobraź sobie na przykład, jak poprzez tego rodzaju dialog mogłoby wyglądać wyznanie miłości.

Przykład 4

- *Bardzo mi się podobasz – oznajmiasz pięknej nieznajomej, która akurat niestety skończyła kurs zaawansowanej logiki pozytywistycznej.*
- *To zdanie jest subiektywne, nie rozumiem go – odpowiada twoja wybranka.*
- *To cóż mam począć, skoro to prawda? – upierasz się.*
- *Och, to pięknie (ironia!), że się to tobie wydaje prawdą, ale skąd ja to mam wiedzieć? Proszę myśl swoją wyłożyć w postaci zdań protokolarnych!*
- *No dobrze, spróbuję. No więc, kiedy cię widzę, to mam wyraźnie podwyższone ciśnienie i pocą mi się dłonie. To się da sprawdzić!*
- *A więc dobrze, przekonałeś mnie. Pójdę z tobą na randkę!*

Wydaje się, że nikt by nie chciał, żeby tak wyglądały tego rodzaju rozmowy. W logice należy dążyć więc do zdań możliwie najbardziej obiektywnych wtedy, gdy jest to osiągalne i na tyle, na ile jest osiągalne. Tak należy interpretować przedstawioną tu zasadę.

Słownik

zdanie obiektywne

(łac. *obiectivus* – odnoszący się do przedmiotu) zdanie w sensie logicznym, które nie jest subiektywne

zdanie subiektywne

(łac. *subjectivus* – podmiotowy) zdanie w sensie logicznym, którego prawdziwość można stwierdzić wyłącznie na podstawie wglądu w stan wewnętrzny (stan umysłu) osoby wypowiadającej dane zdanie

zdanie protokolarne

typ zdania obiektywnego, stanowiący możliwie najwierniejszy, szczegółowy i precyzyjny zapis stanu rzeczy; nazwa tego zdania pochodzi od protokołu sporządzanego podczas eksperymentu naukowego – w protokole znajdują się wyłącznie stwierdzenia wiernie relacjonujące sekwencję zdarzeń, bez żadnych wtrąceń od protokolanta

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wskaż zdanie/a subiektywne.

☐

Zagospodarowanie dużych terenów pod pola golfowe kosztem wycinki lasów jest nieetyczne.

☐

Jestem wysokim człowiekiem.

☐

Lubię grać w golfa.

☐

Gra w golfa jest skomplikowana.

Ćwiczenie 2

Wskaż zdanie/a obiektywne.

☐

Lubię być głodny.

☐

Zdrowo jest czasem być głodnym.

☐

Obowiązkiem rządu jest dbanie o to, żeby żaden obywatel nie cierpiał z głodu.

☐

Żaden człowiek nie powinien głodować.

Ćwiczenie 3

Wskaż zdania protokolarne.

Tomasz ma w tej chwili tętno spoczynkowe wyższe niż jego normalne tętno.	☐
Karol obraził Ewę.	☐
Jadący z prędkością nadmierną z punktu widzenia przepisów drogowych samochód wpadł w poślizg i uderzył w przydrożne drzewo.	☐
Sebastian obudził się w złym humorze.	☐

Ćwiczenie 4

Zamień poniższe zdania o charakterze subiektywnym na zdania obiektywne, o co najmniej podobnym znaczeniu.

1. Jest mi zimno.

2. Mam ochotę pójść do kina.

1.	2.

Ćwiczenie 5

Wyjaśnij krótko, dlaczego zdania wskazane w ćwiczeniu drugim jako obiektywne mają taki charakter.

Ćwiczenie 6

Wyjaśnij krótko, dlaczego zdania wskazane w ćwiczeniu trzecim jako nieprotokolarne faktycznie nie spełniają tego wymogu.

Ćwiczenie 7

Wyjaśnij swoimi słowami, z jakiego powodu zdania o charakterze subiektywnym mają niską wartość argumentacyjną.

Ćwiczenie 8

Czy wyobrażasz sobie społeczeństwo, w którym ludzie komunikują się przede wszystkim za pomocą zdań o charakterze obiektywnym?

Dla nauczyciela

Autor: Ewa Orlewicz

Przedmiot: Filozofia

Temat: Kurs logiki: lekcja 18. Kiedy wypowiedź jest obiektywna, a kiedy subiektywna?

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kultura logiczna.

3. Skutki posługiwania się wyrażeniami wadliwymi logicznie: niezrozumiałość, nieporozumienia słowne, paradoksy logiczne (np. paradoks kłamcy, paradoks ruchu, paradoks tysego). Uczeń:
2) opisuje sytuację, w której doszło do nieporozumienia słownego, i podaje powody tego nieporozumienia;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele lekcji (językiem ucznia):

- Zrozumiesz różnicę między zdaniami subiektywnymi a obiektywnymi.
- Przyswoisz i nauczysz się stosować kolejną zasadę efektywnej dyskusji.
- Poznasz, czym są „zдания protokolarne” oraz jak się mają do dobrej dyskusji.
- Poćwiczysz przekształcanie wypowiedzi subiektywnych w obiektywne.

Cele operacyjne. Uczeń:

- rozumie różnice między zdaniami subiektywnymi a obiektywnymi;
- wie, czym są „zдания protokolarne” oraz jakie jest ich znaczenie w dyskusji;
- potrafi przekształcić wypowiedzi subiektywne w wypowiedzi obiektywne.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;

- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja;
- burza mózgów;
- animacja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel prosi uczniów, żeby napisali krótką recenzję dowolnego oglądanego przez nich ostatnio filmu.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel przedstawia uczniom temat lekcji i cele zajęć, które wyświetla przy użyciu tablicy interaktywnej lub rzutnika, oraz wspólnie z uczestnikami zajęć ustala kryteria sukcesu.
2. **Burza mózgów.** Kiedy czujemy się przekonani przez to, co nam ktoś mówi?
Od czego przede wszystkim zależy powstanie w nas takiego przekonania? Nauczyciel prosi uczniów o udzielenie odpowiedzi na to pytanie odwołując się do własnego doświadczenia.

Faza realizacyjna:

1. **Praca z tekstem.** Uczniowie zapoznają się z treścią e-materiału. Nauczyciel komentuje najważniejsze punkty, upewniając się, czy uczniowie dobrze je rozumieją.

2. Praca w grupach 3-4 osobowych. Jeden uczeń czyta pracę domową, a pozostali zastanawiają się, czy poszczególne zdania jego recenzji filmu mają charakter obiektywny czy subiektywny.

Wybrane grupy prezentują przykłady zdań subiektywnych znalezionych w kolejnych recenzjach filmów. Następnie na forum klasy uczniowie, pod kierownictwem nauczyciela, starają się przekształcić je w zdania o charakterze obiektywnym.

3. **Ćwiczenia przedmiotowe.** Nauczyciel wyświetla treść ćwiczeń nr 1-4. Uczniowie pracują nad odpowiedziami w parach. Następnie nauczyciel sprawdza w panelu użytkownika udzielone odpowiedzi i omawia je z uczniami.

Faza podsumowująca:

1. W ramach podsumowania uczniowie indywidualnie rozwiązują ćw. 7.
2. Zalogowany na platformie nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji i cele zawarte w sekcji „Wprowadzenie”. Wybrany uczeń odczytuje cele lekcji, a następnie wszyscy wspólnie omawiają: co udało się osiągnąć, do czego warto wrócić, czego nie udało się zrealizować i dlaczego.

Praca domowa:

1. Uczniowie mają za zadanie napisać dwóch krótkich recenzji tego samego bardzo lubianego przez ucznia filmu, jednej składającej się głównie ze zdań subiektywnych, drugiej głównie ze zdań obiektywnych. Następnie obie recenzje są pokazywane kilku znajomym, którzy mają powiedzieć, która recenzja bardziej zachęciła ich do obejrzenia go.

Materiały pomocnicze:

- Grzybowski J. i inni, *Sposób na filozofię. Kluczowe zagadnienia z dydaktyki przedmiotowej*, Warszawa 2016.
- Brudnik E., *Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie: przewodnik po metodach aktywizujących*, Warszawa 2010.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Nauczyciel może wykorzystać medium w sekcji „Animacja” do pracy przed lekcją. Uczniowie zapoznają się z jego treścią i przygotowują do pracy na zajęciach w ten sposób, żeby móc samodzielnie rozwiązać zadania.